

Sygn. akt I C 477/23

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 października 2023 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSO Renata Lech

Protokolant: sekretarz sądowy Agata Warzyńska

po rozpoznaniu w dniu 16 października 2023 roku w Piotrkowie Trybunalskim

na rozprawie

sprawy z powództwa **R. Ł. i I. Ł.**

przeciwko **R. Bank (...) w W. prowadzącemu w Polsce działalność za pośrednictwem oddziału R. Bank (...) (Spółka Akcyjna) Oddział w Polsce**

o ustalenie nieważności umowy i zapłatę

1. stwierdza, iż umowa kredytu hipotecznego nr (...) zawarta w dniu 27 maja 2009r. pomiędzy powodami R. Ł. i I. Ł., a pozwanym (...) S.A. Spółka Akcyjna Oddział w Polsce z siedzibą w W. - poprzednikiem prawnym R. Bank (...) z siedzibą w W., prowadzącym w Polsce działalność za pośrednictwem oddziału R. Bank (...) (Spółka Akcyjna) Oddział w Polsce jest nieważna w całości;

2. zasądza od pozwanego **R. Bank (...) w W. prowadzącemu w Polsce działalność za pośrednictwem oddziału R. Bank (...) (Spółka Akcyjna) Oddział w Polsce** na rzecz powodów **R. Ł. i I. Ł.** łącznie **kwotę 40.668,67 zł** (czterdzieści tysięcy sześćset sześćdziesiąt osiem złotych 67/100) **oraz kwotę 31.539,35 EUR** (trzydzieści jeden tysięcy pięćset trzydzieści dziewięć euro 35/100) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 23 lutego 2023 r. do dnia zapłaty;

3. zasądza od pozwanego **R. Bank (...) w W. prowadzącemu w Polsce działalność za pośrednictwem oddziału R. Bank (...) (Spółka Akcyjna) Oddział w Polsce** na rzecz powodów **R. Ł. i I. Ł.** solidarnie kwotę 11.834,00 zł (jedenaście tysięcy osiemset trzydzieści cztery złote) tytułem zwrotu kosztów procesu wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty;

SSO Renata Lech

Sygn. akt I C 477/23

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 10 marca 2023 roku **powodowie R. Ł. i I. Ł.** reprezentowani przez adwokata R. N. skierowanym przeciwko **R. Bank (...) z siedzibą w W. wykonujący działalność na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez R. Bank (...) (Spółka Akcyjna) Oddział w Polsce z siedzibą w W.** wnosili o :

- **ustalenie nieistnienia stosunku prawnego wynikającego z umowy kredytu nr (...) z dnia 11.05.2009 r. zawartej pomiędzy Powodem a poprzednikiem prawnym Pozwanego oraz zasądzenie od**

pozwanego solidarnie na rzecz powoda kwoty 40.668,67 zł (czterdzieści tysięcy sześćset sześćdziesiąt osiem złotych i 67/100) **oraz kwoty 31.539,35 EUR** (trzydzieści jeden tysięcy pięćset trzydzieści dziewięć euro i 35/100) **wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie** od dnia 23.02.2023 r. do dnia zapłaty, z uwagi na nieważność umowy kredytu;

- **ewentualnie**, w przypadku oddalenia w całości wszystkich żądań wskazanych w punkcie I. powyżej (powództwo główne), a zatem w przypadku uznania przez Sąd, że umowa kredytu jest ważna, wnosili o: **zasądzenie od pozwanego solidarnie na rzecz powoda kwoty 6.051,37 zł** (sześć tysięcy pięćdziesiąt złotych i 37/100) **wraz z odsetkami ustawowymi** za opóźnienie od dnia 023.02.2023 r. do dnia zapłaty **oraz ustalenie, że postanowienia umowy kredytu nr (...)** z dnia 11.05.2009 r. zawartej pomiędzy Powodem a poprzednikiem prawnym Pozwanego składające się na mechanizm waloryzacji walutą obcą, zawarte w szczególności w **§ 2 ust. 1 zd. drugie umowy, postanowienia § 2 pkt 2 i 12, § 2 pkt 14 w zakresie słów „w przypadku kredytów indeksowanych do waluty obcej, rachunek prowadzony jest w walucie obcej”, § 4 ust. 1 zd. drugie i trzecie, § 7 ust. 4, § 9 ust. 2 pkt 1 i 2, § 13 ust. 7, § 14 ust. 8**, regulaminu kredytu hipotecznego udzielanego przez (...) **oraz postanowienia § 1 aneksu nr (...)** do wyżej wymienionej umowy kredytu, zawartej pomiędzy powodami, a pozwanym w dniu 06.06.2009 roku **stanowią niedozwolone postanowienia umowne i nie wiążą powoda (są bezskuteczne wobec Powoda) od chwili zawarcia Umowy;**
- **zasądzenie od pozwanego solidarnie na rzecz powoda kosztów postępowania**, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych powiększonych o stawkę podatku VAT wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty oraz opłaty skarbowej od pełnomocnictwa;

Postanowienia, w zakresie w jakim odsyłają do kursów kupna i sprzedaży waluty obcej ustalonej przez bank, zawarte w Umowie, **§ 2 ust. 1 zd. drugie umowy, postanowienia § 2 pkt 2 i 12, § 2 pkt 14 w zakresie słów „w przypadku kredytów indeksowanych do waluty obcej, rachunek prowadzony jest w walucie obcej”, § 4 ust. 1 zd. drugie i trzecie, § 7 ust. 4, § 9 ust. 2 pkt 1 i 2, § 13 ust. 7, § 14 ust. 8**, regulaminu kredytu hipotecznego udzielanego przez (...) **oraz postanowienia § 1 aneksu nr (...)** do wyżej wymienionej umowy kredytu, zawartej pomiędzy powodami a pozwanym w dniu 06.06.2009 roku **stanowią niedozwolone postanowienia umowne i nie wiążą powodów.**

Jednocześnie kwestionowane postanowienia stanowią w świetle przepisów prawa postanowienia abuzywne, zmierzające do zaburzenia równowagi kontraktowej na wyłączną korzyść pozwanej, która wykorzystwała swoją silniejszą pozycję (jako przedsiębiorcy) względem konsumenta oraz jego nieświadomość i brak specjalistycznej wiedzy co do ryzyka związanego z oferowanym produktem. Tym samym ocenić je należy jako naruszające dobre obyczaje oraz prowadzące do powstania znaczącej nierównowagi praw i obowiązków ze szkodą dla konsumenta, a w konsekwencji bezskuteczne. Bezskuteczność kwestionowanych postanowień z kolei prowadzić będzie do nieważności całej umowy, ponieważ jej dalsze obowiązywanie w kształcie pozbawionym kwestionowanych postanowień nie jest możliwe.

Na skutek nieważności przedmiotowej umowy całość środków pobranych przez pozwaną od strony powodowej stanowi świadczenia nienależne, którego zwrotu strona powodowa może się domagać na podstawie treści art. 405 k.c. w zw. z treścią art. 410 k.c.

Ewentualnie, w przypadku nie podzielenia stanowiska strony powodowej co do upadku całości umowy kredytu, czy to na skutek jej niezgodności z prawem jako całości, czy też w kształcie pozbawionym kwestionowanych postanowień umownych, to same kwestionowane postanowienia winny zostać uznane za bezskuteczne w świetle treści art. 585¹ §1 k.c. zaś umowa uznana za dalej obowiązującą w treści pozbawionej kwestionowanych postanowień zgodnie z treścią art. 385¹ § 2 k.c.

Jednocześnie bezskuteczność kwestionowanych postanowień pociąga za sobą nieważność każdego aneksu do umowy kredytu, którego treść zawiera postanowienia uzależnione w swojej skuteczności od skutków zastosowania mechanizmu indeksacji, gdyż na skutek braku określenia salda kredytu oraz rat kredytowych w walucie obcej staje się on bezprzedmiotowy.

Powodowie **posiadają interes prawny** w żądaniu ustalenia, iż umowa kredytu łączącej kredytobiorcę z pozwanym jest nieważna, tj. interes prawny w rozumieniu art. 189 k.p.c. Kredytobiorca jest przekonany, iż zawarta umowa jest nieważna od daty jej podpisania, niemniej jednak argumentacji takiej nie podziela pozwany. W przypadku samowolnego zaprzestania spłaty kredytu, pozwany mógłby naliczyć dodatkowe koszty związane z rozwiązaniem umowy, co w konsekwencji stawałoby powódkę jako dłużnika w gorszej sytuacji prawnej niż obecnie, albowiem kosztów tych pozwany mógłby żądać na drodze postępowania sądowego, co zwiększałoby wartość ewentualnego przedmiotu sporu, a tym samym kosztów sądowych. Spełniona została zatem jedna z przesłanek żądania ustalenia, tj. jego merytoryczna zasadność. Dodatkową przesłanką zasadności powództwa o ustalenie jest, zgodnie z art.189 k.p.c., istnienie interesu prawnego w zgłoszeniu żądania ustalenia. W wyroku w sprawie C-260/18 (...) wskazał wprost, że ochronę konsumenta można osiągnąć jedynie wtedy, gdy uwzględnione zostaną rzeczywiste i tym samym bieżące interesy konsumenta; decydująca w tym względzie jest wola konsumenta znającego i rozumiejącego skutki unieważnienia umowy przez sąd. Skutki te obejmują konsekwencje, które powstałyby, w okolicznościach istniejących lub możliwych do przewidzenia w chwili zaistnienia sporu, na wypadek, gdyby sąd krajowy unieważnił tę umowę.

W niniejszej sprawie niewątpliwie istotne jest uzyskanie przez powodów pewności co do istniejącego sporu z pozwanym w zakresie nieważności umowy, a więc odpadnięcia podstawy prawnej żądania wobec powódki świadczeń na podstawie stosunku prawnego powstałego na tle umowy.

(k.3-26)

Pozwany **R. Bank (...) z siedzibą w W. wykonujący działalność na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez R. Bank (...) (Spółka Akcyjna) Oddział w Polsce z siedzibą w (...) Bank Spółka Akcyjna z siedzibą w W.**, reprezentowany przez pełnomocnika radcę prawnego M. B. nie uznał żądania pozwu i wniósł o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie kosztów procesu. Pozwany zakwestionował roszczenie tak co do zasady, jak i wysokości.

Pozwany podnosił, że :

- strony niniejszego postępowania łączy umowa o kredyt hipoteczny indeksowany do waluty obcej;
- na podstawie przedmiotowej umowy pozwany oddał do dyspozycji kredytobiorcy wskazaną w niej kwotę na określony w niej cel;
- strony zawarły aneks do umowy, na podstawie którego kredyt jest spłacany bezpośrednio w walucie obcej;

Pozwany wyraźnie zaprzecza następującym okolicznościom:

- braku możliwości negocjowania przez stronę powodową warunków umowy w trakcie trwania procedury kredytowej czy też wpływania na jej treść;
- rzekomemu niewypełnieniu obowiązków informacyjnych przez pozwanego zarówno w toku czynności poprzedzających zawarcie umowy kredytu jak i w trakcie jej zawierania w zakresie dotyczącym ryzyka związanego z zaciągnięciem kredytu indeksowanego, zmian kursu walutowego i związaną z tym zmianą wysokości kwoty zaciągniętego zobowiązania i rat kapitałowo-odsetkowych;

- braku indywidualnego uzgodnienia między stronami postanowień umownych dotyczących klauzul indeksacyjnych; braku możliwości zapoznania się z umową i regulaminem w trakcie trwania procedury kredytowej;
- ukształtowania treści umowy w sposób niejednoznaczny, a także sprzeczny z dobrymi obyczajami oraz rażąco naruszający interesy strony powodowej;
- dowolności pozwanego w kształtowaniu tabeli kursowej.

Pozwany podniósł, iż brak jest podstaw do stwierdzenia nieważności łączącej strony umowy kredytu hipotecznego.

Roszczenia powodów zdaniem pozwanego nie zasługuje na ochronę sądową, gdyż kredytobiorca indywidualnie uzgodnił z bankiem treść umowy kredytu, w szczególności zasady wypłaty i spłaty kredytu.

Umowa kredytu nie jest sprzeczna z jakimikolwiek przepisami prawa polskiego ani wspólnotowego, czy też zasadami współżycia społecznego i dobrymi obyczajami, a w efekcie nie jest nieważna ani bezskuteczna.

(k.126-154)

Ostatecznie na rozprawie w dniu 16 października 2023 roku pełnomocnicy stron poparli swoje dotychczasowe stanowiska w sprawie.

Pełnomocnik pozwanego złożył oświadczenie o ewentualnym prawie skorzystania z zarzutu zatrzymania na wypadek uwzględnienia powództwa.

Pełnomocnik powodów wnosił o oddalenie zarzutu zatrzymania.

(k.201)

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Na podstawie wzorca „Umowy o kredyt hipoteczny” powodowie zawarli z pozwanym Bankiem umowę kredytu hipotecznego, waloryzowanego kursem waluty EUR (umowa kredytu nr (...) z dnia 11.05.2009 r., podpisana dnia 27 maja 2009 roku dalej jako (...)). Bank udostępnił Powodom środki na dowolny cel konsumpcyjny. Środki z kredytu zostały przeznaczone na pokrycie części kosztów budowy domu mieszkalnego. Bank zobowiązał się oddać do dyspozycji powodów kwotę kredytu w wysokości 145.500,00 złotych.

Integralną część umowy stanowi Regulamin.

W umowie i regulaminie zawarto następujące zapisy:

§2 ust. 1 zdanie 2 umowy

Kredyt jest indeksowany do waluty obcej EUR.

§4 ust. 1 Regulaminu

Kredyt udzielany jest w złotych. Na wniosek Wnioskodawcy Bank udziela kredytu indeksowanego do waluty obcej. W przypadku kredytu indeksowanego do waluty obcej Wnioskodawca wnioskuje o kwotę kredytu wyrażoną w złotych, z zaznaczeniem, iż wniosek dotyczy kredytu indeksowanego do waluty obcej.

§7 ust. 4 Regulaminu w zw. z §2 pkt 2 Regulaminu (zawierający definicję kredytu indeksowanego do waluty obcej)

W przypadku kredytów indeksowanych do waluty obcej, wypłata kredytu następuje w złotych według kursu nie niższego niż kurs kupna zgodnie z Tabelą obowiązującą w momencie wypłaty środków z kredytu. W przypadku wypłaty kredytu w transzach, stosuje się kurs nie niższy niż kurs kupna zgodnie z Tabelą obowiązującą w momencie wypłaty poszczególnych transz. Saldo zadłużenia z tytułu kredytu wyrażone jest w walucie obcej i obliczane jest według kursu stosowanego przy uruchomieniu kredytu. W przypadku wypłaty kredytu w transzach, saldo zadłużenia z tytułu kredytu obliczane jest według kursów stosowanych przy wypłacie poszczególnych transz. Aktualne saldo zadłużenia w walucie kredytu Kredytobiorca otrzymuje listownie na podstawie postanowień §11.

§9 ust. 2 Regulaminu

W przypadku kredytów indeksowanych do waluty obcej:

- raty kredytu podlegające spłacie wyrażone są w walucie obcej i w dniu wymagalności raty kredytu pobierane są z rachunku bankowego, o którym mowa w ust. 1, według kursu sprzedaży zgodnie z Tabelą obowiązującą w Banku na koniec dnia roboczego poprzedzającego dzień wymagalności raty spłaty kredytu;
- jeśli dzień wymagalności raty kredytu przypada na dzień wolny od pracy, stosuje się kurs sprzedaży zgodnie z Tabelą obowiązującą w Banku na koniec ostatniego dnia roboczego poprzedzającego dzień wymagalności raty spłaty kredytu.

§13 ust. 7 Regulaminu

W przypadku kredytów indeksowanych do waluty obcej, wcześniejsza spłata dokonywana jest w oparciu o kurs sprzedaży zgodnie z Tabelą obowiązującą w Banku w momencie realizacji dyspozycji.

§21 ust. 4 Regulaminu

W przypadku postawienia kredytu indeksowanego do waluty obcej w stan wymagalności, Bank dokonuje zamiany waluty kredytu na złote według kursu sprzedaży zgodnie z Tabelą obowiązującą w Banku w dniu realizacji zmiany waluty kredytu;

(**dowód:** umowa o kredyt hipoteczny nr (...) z dnia 11.05.2009 r., **k.32-36,**

Regulamin kredytu hipotecznego udzielonego przez (...) **k.37-46,**)

W dniu 6 czerwca 2012 roku strony zawarły aneks do umowy, w którym ustaliły zasady spłaty kredytu bezpośrednio w walucie waloryzacji.

Od czasu zawarcia aneksu powodowie spłacają kredyt w walucie EUR, a pozwany zalicza te wpłaty na poczet długu wyrażonego w tej walucie bez żadnych przeliczeń walutowych.

(**dowód:** Aneks do umowy **k.47-49**)

Powodowie w okresie od 11 maja 2009 roku do 2 czerwca 2012 roku dokonali spłaty na rzecz pozwanego kwoty **40.668,67 zł** (czterdzieści tysięcy sześćset sześćdziesiąt osiem złotych i 67/100).

W okresie od 3 czerwca 2012 roku do 20 lutego 2023 roku powodowie dokonali spłaty kwoty **31.539,35 EUR** (trzydzieści jeden tysięcy pięćset trzydzieści dziewięć euro i 35/100).

(**dowód:** zaświadczenie z Banku z dnia 21 lutego 2023 roku **k.51- 67**)

W dniu 23 stycznia 2023 roku powodowie skierowali reklamację do pozwanego wezwali do zapłaty łącznie kwoty 145.000 złotych w związku z nieważnością umowy w terminie 7 dni.

(**dowód:** reklamacja **k.73-77**)

Pozwany pismem z dnia 5 lutego 2023 roku odmówił uwzględnienia reklamacji.

(**dowód:** pismo pozwanego z dnia 5 lutego 2023 roku **k.78-80**)

Powodowie zdecydowali się na zaciągnięcie kredytu na inne zobowiązania i zakup działki. W dacie zawierania umowy powodowie nie prowadzili działalności gospodarczej.

Zawarcie umowy zostało poprzedzone spotkaniami kredytobiorcy z przedstawicielem banku, podczas których przeanalizowana została zdolność kredytowa powodów oraz przedstawiono im warunki kredytowania.

Powodowie otrzymali rekomendację do zawarcia umowy kredytu indeksowanego do EUR, w szczególności ze względu na niższą, w stosunku do kredytu nieindeksowanego do waluty obcej, wysokość raty kapitałowo - odsetkowej, co ostatecznie przekonało ich do zaciągnięcia kredytu indeksowanego do EUR.

Pracownik Banku poinformował powodów, że kredyt indeksowany do waluty obcej jest dla niej najlepszym rozwiązaniem. Powodowie kierowali się zaufaniem do pozwanego jako podmiotu profesjonalnego.

Powodowie zdają sobie sprawę ze skutków unieważnienia umowy i skutków jakie niesie za sobą unieważnienie umowy.

(**dowód:** nagranie audio-video z dnia 16 października 2023 roku zeznania powoda R. Ł. 00:05:07- 00:15:03 **k.200 v.**, zeznania powódki I. Ł. 00:20:08-00:23:29 **k.201**)

Dokonując powyższych ustaleń faktycznych Sąd oparł się przede wszystkim na przedłożonych przez stronę powodową dokumentach, tj. umowy kredytowej oraz stanowiących jej integralną część załącznikach, regulaminie oraz zeznaniach powodów, które Sąd uznał za w pełni wiarygodne.

Sąd pominął dowód z zeznań świadka A. S., który przedstawiłby jedynie teoretyczną wiedzę odnośnie tego, jak powinna wyglądać procedura zawierania kredytów indeksowanych. Jakie obowiązki leżały po stronie banku, jakie informacje winien przekazać bank kredytobiorcy. Dlatego też jego zeznania nie rzutowałyby na ostateczne rozstrzygnięcie Sądu.

Sąd pominął dowód o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego, uznając iż dowód ten jest nieistotny dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy i jedynie przedłużyłby postępowanie w sprawie.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo zasługuje na uwzględnienie.

Bezspornym jest, iż na podstawie wzorca „Umowy o kredyt hipoteczny” powodowie zawarli z pozwanym Bankiem umowę kredytu hipotecznego, waloryzowanego kursem waluty EUR (umowa kredytu nr (...) z dnia 11.05.2009 r., podpisana dnia 27 maja 2009 roku dalej jako (...)). Bank udostępnił Powodom środki na dowolny cel konsumpcyjny. Środki z kredytu zostały przeznaczone na pokrycie części kosztów budowy domu mieszkalnego. Bank zobowiązała się oddać do dyspozycji kwotę kredytu w wysokości 145.500,00 złotych.

Integralną część umowy stanowi Regulamin.

W umowie i regulaminie zawarto następujące zapisy:

§2 ust. 1 zdanie 2 umowy

Kredyt jest indeksowany do waluty obcej EUR.

§4 ust. 1 Regulaminu

Kredyt udzielany jest w złotych. Na wniosek Wnioskodawcy Bank udziela kredytu indeksowanego do waluty obcej. W przypadku kredytu indeksowanego do waluty obcej Wnioskodawca wnioskuje o kwotę kredytu wyrażoną w złotych, z zaznaczeniem, iż wniosek dotyczy kredytu indeksowanego do waluty obcej.

§7 ust. 4 Regulaminu w zw. z §2 pkt 2 Regulaminu (zawierający definicję kredytu indeksowanego do waluty obcej)

W przypadku kredytów indeksowanych do waluty obcej, wypłata kredytu następuje w złotych według kursu nie niższego niż kurs kupna zgodnie z Tabelą obowiązującą w momencie wypłaty środków z kredytu. W przypadku wypłaty kredytu w transzach, stosuje się kurs nie niższy niż kurs kupna zgodnie z Tabelą obowiązującą w momencie wypłaty poszczególnych transz. Saldo zadłużenia z tytułu kredytu wyrażone jest w walucie obcej i obliczane jest według kursu stosowanego przy uruchomieniu kredytu. W przypadku wypłaty kredytu w transzach, saldo zadłużenia z tytułu kredytu obliczane jest według kursów stosowanych przy wypłacie poszczególnych transz. Aktualne saldo zadłużenia w walucie kredytu Kredytobiorca otrzymuje listownie na podstawie postanowień §11.

§9 ust. 2 Regulaminu

W przypadku kredytów indeksowanych do waluty obcej:

- raty kredytu podlegające spłacie wyrażone są w walucie obcej i w dniu wymagalności raty kredytu pobierane są z rachunku bankowego, o którym mowa w ust. 1, według kursu sprzedaży zgodnie z Tabelą obowiązującą w Banku na koniec dnia roboczego poprzedzającego dzień wymagalności raty spłaty kredytu;
- jeśli dzień wymagalności raty kredytu przypada na dzień wolny od pracy, stosuje się kurs sprzedaży zgodnie z Tabelą obowiązującą w Banku na koniec ostatniego dnia roboczego poprzedzającego dzień wymagalności raty spłaty kredytu.

§13 ust. 7 Regulaminu

W przypadku kredytów indeksowanych do waluty obcej, wcześniejsza spłata dokonywana jest w oparciu o kurs sprzedaży zgodnie z Tabelą obowiązującą w Banku w momencie realizacji dyspozycji.

§21 ust. 4 Regulaminu

W przypadku postawienia kredytu indeksowanego do waluty obcej w stan wymagalności, Bank dokonuje zamiany waluty kredytu na złote według kursu sprzedaży zgodnie z Tabelą obowiązującą w Banku w dniu realizacji zmiany waluty kredytu;

Bank przy zawieraniu umowy posługiwał się przygotowanymi przez siebie wzorcami, które zawierały opcjonalne postanowienia w zakresie marży, oprocentowania, prowizji, zabezpieczeń. Powodowie nie negocjowali żadnych postanowień w zakresie umowy - było to niemożliwe. Podobnie jak zapisy w umowie, tak i załączniki do niej, które powodowie otrzymali w momencie podpisywania umowy nie były w żaden sposób z nimi uzgodnione czy objaśniane wcześniej.

Postanowienia, w zakresie w jakim odsyłają do kursów kupna i sprzedaży waluty obcej ustalonej przez bank, zawarte w Umowie, w **§2 ust. 1 zd. 2 Umowy** oraz w **§4 ust. 1 Regulaminu, §7 ust. 4 Regulaminu w zw. z §2 pkt 2 Regulaminu (zawierający definicję kredytu indeksowanego do waluty obcej), §9 ust. 2 Regulaminu, §13 ust.7** oraz **§21 ust.4 Regulaminu kredytu hipotecznego** spełniają wszystkie przesłanki pozytywne niezbędne do uznania ich za postanowienia abuzywne w rozumieniu (...) k. c. i jako takie nie wiążą powodów.

Postanowienia umowy pozwalają na dowolne kreowanie przez Bank udzielający kredytu wielkości zobowiązania, a także stanowią złamanie obowiązującej w prawie polskim zasady walutowości. Ocena zasadności powództwa w niniejszej sprawie wymaga oceny powyższych zapisów umowy zawierających klauzule przeliczeniowe w kontekście normy z art. 385¹ § 1 k.c.

Zgodnie z powyższym przepisem postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nie uzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenie stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Zgodnie z zapisem § 2 powyższego przepisu jeżeli postanowienie umowy zgodnie z § 1 nie wiąże konsumenta, strony są związane umową w pozostałym zakresie.

Powyższa regulacja prawna winna być przy tym interpretowana w sposób zgodny z prawem wspólnotowym, tj. przede wszystkim z Dyrektywą Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz. U. UE L 1993/95/29). Z art. 3 i 5 dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich, a także z pkt 1 lit j i l oraz pkt 2 lit. b i d załącznika do tej dyrektywy wynika, że „do celów przestrzegania wymogu przejrzystości zasadnicze znaczenie ma kwestia, czy umowa wskazuje w sposób przejrzysty powody i specyfikę mechanizmu przeliczania waluty obcej, a także związek między tym mechanizmem, a mechanizmem przewidzianym w innych warunkach dotyczących uruchomienia kredytu, tak aby konsument mógł przewidzieć, w oparciu o jednoznaczne i zrozumiałe kryteria, wpływające dla niego z tego faktu konsekwencje ekonomiczne”. Zwrot „w innych warunkach” oznacza, że w momencie zawarcia umowy, konsument powinien móc przewidzieć to, co będzie w momencie spłaty poszczególnych rat miesięcznych. Ocena świadomości konsumenta przy zawieraniu umowy jest możliwa jedynie w ramach kontroli incydentalnej, a wszelkie wątpliwości co do spełnienia przez bank wymogu przejrzystości powinny być interpretowane na korzyść konsumenta.

W świetle powyższych regulacji, aby określone postanowienie umowy mogło zostać uznane za „niedozwolone postanowienie umowne” (abuzywne, czy też nieuczciwe w rozumieniu dyrektywy 93/13), spełnione muszą zostać następujące warunki: 1) zawarcie umowy z konsumentem, 2) brak indywidualnego uzgodnienia postanowienia umownego, 3) postanowienie kształtuje prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy, 4) postanowienie sformułowane w sposób jednoznaczny nie dotyczy „głównych świadczeń stron”.

Dokonując analizy łączącej strony umowy kredytowej w ocenie Sądu należy przyjąć, że z uwagi na to, iż w wykonaniu opisanej wyżej umowy nie doszło do transferu wartości dewizowych, umowy łączącej strony nie można określić, jako umowy o kredyt walutowy.

Bezspornym jest przy tym okoliczność, że powodowie, zawierając umowę kredytową byli konsumentem według art. 22¹ k.c.

Z okoliczności zawarcia umowy wynika, iż postanowienia umowy zawierające mechanizm przeliczeniowy nie zostały indywidualnie uzgodnione z kredytobiorcą. Umowę zawarto jako ramową, z wykorzystaniem wzorca banku. Sporne klauzule nie były przedmiotem negocjacji. Tymczasem kształtują prawa i obowiązki powódki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy, rozumiane, jako nieusprawiedliwiona dysproporcja praw i obowiązków.

Zachowania stron stosunku prawnego, także w fazie poprzedzającej zawarcie umowy, powinny zaś uwzględniać takie wartości, jak: uczciwość, zaufanie, lojalność, rzetelność. Im powinny odpowiadać postanowienia umów, które kształtują prawa i obowiązki konsumenta. Cytowane wyżej klauzule nie pozwalają na realizację takich wartości (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 26 lipca 2017r., I ACa 143/17).

Sąd podziela przy tym w pełni argumentację zawartą w uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z dnia 27 lutego 2019r. w sprawie II CSK 19/18, gdzie Sąd Najwyższy wskazał, iż: „przyjmuje się, że postanowienie umowne jest sprzeczne z dobrymi obyczajami, jeżeli kontrahent konsumenta, traktujący go w sposób sprawiedliwy, słuszny i uwzględniający jego prawnie uzasadnione roszczenia, nie mógłby racjonalnie spodziewać się, iż konsument ten przyjąłby takie postanowienie w drodze negocjacji indywidualnych. Natomiast w celu ustalenia, czy klauzula rażąco narusza interesy konsumenta, należy wziąć przede wszystkim pod uwagę, czy pogarsza ona jego położenie prawne w stosunku do tego, które, w braku odmiennej umowy, wynikałoby z przepisów prawa, w tym dyspozytywnych (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 20 czerwca 2018 r., III CZP29/17, OSNC 2019, nr 1, poz. 2). **Rażące naruszenie interesów konsumenta oznacza nieusprawiedliwioną dysproporcję, na niekorzyść konsumenta praw i obowiązków wynikających z umowy, skutkujące niekorzystnym ukształtowaniem jego sytuacji ekonomicznej oraz jego nierzetelne traktowanie** (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 3 lutego 2006 r., I CK 297/05, nie publ., z dnia 15 stycznia 2016 r., I CSK 125/15, OSNC -ZD 2017, nr 1, poz. 9; z dnia 27 listopada 2015 r., I CSK 945/14, nie publ., z dnia 30 września 2015 r., I CSK 800/14, nie publ., z dnia 29 sierpnia 2013 r. I CSK 660/12, nie publ.). Sporna umowa kredytowa została zawarta przed zmianą ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Prawo bankowe (jedn. tekst: Dz. U. z 2018 r., poz. 2187) dokonaną ustawą z dnia 29 lipca 2011 r. (Dz. U. Nr 165, poz.984), którą wprowadzono uregulowania, iż umowa o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska, powinna zawierać szczegółowe zasady określenia sposobów i terminów ustalania kursu wymiany walut, na podstawie którego w szczególności wyliczana jest kwota kredytu, jego transz i rat kapitałowo-odsetkowych oraz zasady przeliczania na walutę wypłaty albo spłaty kredytu (art. 69 ust. 2 pkt 4a pr. bank.) oraz, że w przypadku takich umów kredytu, kredytobiorca może dokonywać spłaty rat kapitałowo-odsetkowych bezpośrednio w tej walucie (art. 69 ust. 3 pr. bank.).

W kredycie denominowanym kwota kredytu jest wyrażona w walucie obcej, a zostaje wypłacona w walucie krajowej według klauzuli umownej opartej na kursie kupna waluty obcej obowiązującym w dniu uruchomienia kredytu, zaś w przypadku kredytu indeksowanego, kwota kredytu jest podana w walucie krajowej, ale zostaje przeliczona na walutę obcą według klauzuli umownej opartej również na kursie kupna tej waluty obowiązującym w dniu uruchomienia kredytu. W obu rodzajach kredytu kredytobiorca jest zobowiązany spłacać raty w walucie krajowej na podstawie klauzuli przeliczeniowej zgodnie z bieżącym kursem sprzedaży waluty obcej określonym przez bank- kredytodawcę. W orzecznictwie Sądu Najwyższego w odniesieniu do kredytów zawieranych przed tą nowelizacją prawa bankowego zostało już wyjaśnione, że dopuszczalne jest zaciągnięcie zobowiązania kredytowego w walucie obcej z równoczesnym zastrzeżeniem, że wypłata i spłata kredytu będzie dokonywana w walucie krajowej, z tym że tego rodzaju zastrzeżenie dotyczy wyłącznie sposobu wykonania zobowiązania, a zatem nie powoduje zmiany waluty wierzytelności (por. wyrok z dnia 25 marca 2011 r., IV CSK 377/10, nie publ. oraz z dnia 29 kwietnia 2015 r., V CSK 445/14, nie publ.). Jednak mechanizm ustalania przez bank kursów waluty, który pozostawia bankowi swobodę, jest w sposób oczywisty sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interesy konsumenta, a klauzula, która nie zawiera jednoznacznej treści i przez to pozwala na pełną swobodę decyzyjną przedsiębiorcy w kwestii bardzo istotnej dla konsumenta, dotyczącej kosztów kredytu, jest klauzulą niedozwoloną w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. (por. wyrok z dnia 22 stycznia 2016 r., I CSK 1049/14, nie publ.). Do celów przestrzegania przez przedsiębiorcę w stosunku do konsumenta wymagania przejrzystości zasadnicze znaczenie ma to, czy umowa wskazuje w sposób jednoznaczny powody i specyfikę mechanizmu przeliczania waluty, tak by konsument mógł przewidzieć, na podstawie transparentnych i zrozumiałych kryteriów, wynikające dla niego z tego faktu konsekwencje ekonomiczne (zob. uzasadnienie wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 30 kwietnia 2014 r., nr C -26/13, sprawa Árpád Kásler, Hajnalka Káslerné Rábai przeciwko OTP Jelzálogbank Zrt). Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy indeksacja prowadząca do zmiany wysokości świadczenia zobowiązanego stanowi w istocie wariant waloryzacji sądowej, mają zatem zastosowania do niej przesłanki określone w art. 358¹§ 3 k.c. nakazujące rozważenie interesów stron i zasad współzycia społecznego w określaniu zmiany wysokości umownego świadczenia (por. uzasadnienie wyroku z dnia 1 marca 2017r., IV CSK 285/16, nie publ.).”

W ocenie Sądu nie można uznać za zgodnego z wymogami dobrej wiary **postanowienia umowy stanowiącego podstawę do obciążenia ryzykiem kursowym kredytobiorcę**, jeżeli taki kredytobiorca poprzez treść projektu umowy: nie został uświadomiony, że ze skorzystaniem z kredytu wiąże się nieograniczone i nieprzewidywalne ryzyko kursowe, które może doprowadzić do sytuacji, gdy spłata kredytu będzie przerastać możliwości ekonomiczne kredytobiorcy; nie zapoznał się z symulacją obrazującą wzrost kosztów obsługi spłaty kredytu i samego zadłużenia kredytowego w sytuacji silnej deprecjacji złotówki i wzrostu oprocentowania, aby mógł sobie uświadomić – w oparciu o konkretne liczby i kwoty – jakie grozić mu będzie zadłużenie oraz koszty obsługi spłaty kredytu w przypadku „zmaterializowania się” ryzyka kursowego.

Treść łączącej strony umowy nie spełnia powyższych wymogów.

Rażące naruszenie interesów konsumenta wynika natomiast przede wszystkim z nierównomiernego rozłożenia ryzyka kursowego, przejawiającego się w przerzuceniu praktycznie całego ryzyka na pozwanego jako kredytobiorcę, co było generowane przez klauzule wyliczające należności. **Powodowie zostali wystawieni na nieograniczone ryzyko kursowe, podczas, gdy ryzyko kursowe Banku, gdyby nawet nie zabezpieczył się przed nim, co najwyżej teoretycznie ograniczało się do spadku kursu EUR/PLN do poziomu zerowego.**

Umowa kredytu zawarta pomiędzy kredytobiorcą, a pozwanym na podstawie wzorca umownego stosowanego przez bank zawierała klauzule umowne dotyczące indeksacji kredytu do EUR, określające klauzule przeliczeniowe i są niedozwolonymi postanowieniami umownymi w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c., tj. **zawarte w Umowie, w §2 ust. 1 zd. 2 Umowy oraz w §4 ust. 1 Regulaminu, §7 ust. 4 Regulaminu w zw. z §2 pkt 2 Regulaminu (zawierający definicję kredytu indeksowanego do waluty obcej), §9 ust. 2 Regulaminu, §13 ust.7 oraz §21 ust.4 Regulaminu kredytu hipotecznego** spełniają wszystkie przesłanki pozytywne niezbędne do uznania ich za postanowienia abuzywne w rozumieniu (...) k. c. i jako takie nie wiążą powodów.

Wobec powyższego należy rozważyć, jaki skutek dla ważności umowy ma wyeliminowanie powyższych klauzul przeliczeniowych, czy łącząca strony umowa kredytowa pozbawiona klauzul waloryzacyjnych może nadal skutecznie funkcjonować w obrocie. Odwołując się do orzecznictwa (...), w tym wyroku z dnia 3 października 2019r. w sprawie C-260/18 (K. D. i J. D. przeciwko R. Bank, pkt 59-61) należy wskazać, iż zgodnie z dotychczasową linią orzecznictwa, uzupełnienie umowy o postanowienia wywodzone z ogólnych reguł prawa cywilnego jest niedopuszczalne. Wypełnienie luki powstałej po eliminacji nieuczciwych postanowień umownych jest możliwe tylko i wyłącznie, gdy zostaną spełnione kumulatywnie następujące warunki: brak uzupełnienia umowy prowadzi do upadku całej umowy, upadek umowy byłby niekorzystny dla konsumenta, istnieją przepisy dyspozytywne, które określają, jaki sposób ustawodawca uznał za modelowe ukształtowanie praw i obowiązków stron danego stosunku prawnego, a uregulowanie takie korzysta z domniemania uczciwości.

W ocenie Sądu przedmiotowa umowa kredytowa pozbawiona mechanizmu indeksacji jest umową, która nie może nadal skutecznie funkcjonować w obrocie. Podzielając argumentację zawartą w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2019r. (V CSK 382/18), należy wskazać, iż zastrzeżone w umowie kredytu złotowego indeksowanego do waluty obcej klauzule kształtujące mechanizm indeksacji, określają główne świadczenie kredytobiorcy.

Indeksacja jest elementem przedmiotowo istotnym dla tego rodzaju umów.

Zgodnie z art. 69 ust. 1 ustawy Prawo bankowe przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, zaś kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. W ocenie Sądu zasadnym jest przyjęcie, że opisane wyżej klauzule waloryzacyjne (odniesienie do innej waluty) i tzw. spready (różne kursy tej waluty) „określają główne świadczenia stron” umowy kredytu bankowego (indeksowanego) w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. Odnoszą się one bowiem bezpośrednio elementów

przedmiotowo istotnych umowy kredytu bankowego. Odwołując się do argumentacji przedstawionej w uzasadnieniu przywołanego powyżej orzeczenia Sądu Najwyższego o zaniknięciu ryzyka kursowego można mówić, gdy na skutek eliminacji niedozwolonych klauzul kształtujących mechanizm indeksacji, dojdzie do przekształcenia kredytu złotowego indeksowanego do waluty obcej w zwykły (tzn. nieindeksowany) kredyt złotowy, oprocentowany wg stawki powiązanej ze stawką LIBOR. Jednakże tak daleko idące przekształcenie umowy prowadzi do powstania umowy o odmiennej istocie i charakterze. Oznacza to, że **po wyeliminowaniu klauzul indeksacyjnych, utrzymanie umowy o charakterze zamierzonym przez strony nie jest możliwe, co przemawia za jej całkowitą nieważnością.**

Stwierdzenie abuzywności postanowień umownych powoduje zatem, w ocenie Sądu, że przedmiotowa umowa jest nieważna ex tunc i ex lege. Eliminacja ze stosunku prawnego postanowień uznanych za abuzywne prowadzi bowiem do zniweczenia całego stosunku prawnego.

Wobec stwierdzenia nieważności umowy powyżej wskazanej powyższe żądanie należało uznać za w pełni zasadne.

Powodowie mają interes prawny w żądaniu ustalenia nieważności łączącej ją z pozwanym umowy kredytowej. Stwierdzenie nieważności umowy przesądza w sposób ostateczny o braku obowiązku spełniania świadczeń na rzecz banku w przyszłości, daje zatem podstawę do zaprzestania spłaty kolejnych rat kredytu. Ustalające orzeczenie Sądu usuwa więc wątpliwości co do istnienia stosunku prawnego wynikającego z umowy i zapobiega dalszemu sporowi o roszczenia Banku wynikające z umowy. Stwierdzenie nieważności umowy ma zatem istotny wpływ na zakres dalszej odpowiedzialności powoda jako kredytobiorcy, co przesądza o istnieniu interesu prawnego.

Mając powyższe na uwadze Sąd na podstawie art. 189 k.p.c. orzekł jak w wyroku, a mianowicie stwierdził, iż umowa kredytu hipotecznego nr (...), sporządzona 11 maja 2009 roku zaś zawarta w dniu 27 maja 2009r. pomiędzy powodami R. Ł. i I. Ł., a pozwanym (...) S.A. Spółka Akcyjna Oddział w Polsce z siedzibą w W. - poprzednikiem prawnym R. Bank (...) z siedzibą w W., prowadzącym w Polsce działalność za pośrednictwem oddziału R. Bank (...) (Spółka Akcyjna) Oddział w Polsce jest nieważna w całości.

Uznanie Klauzul Przeliczeniowych za postanowienia niedozwolone skutkuje uznaniem łączącej strony umowy za nieważną i koniecznością rozliczenia świadczeń wzajemnie spełnionych przez strony.

Skutkiem uznania spornej umowy za nieważną jest obowiązek zwrotu przez obie strony tego, co sobie nawzajem świadczyły wobec odpadnięcia podstawy prawnej świadczenia – art. 410 k.c.

Powództwo obejmuje żądanie zwrotu nienależnych świadczeń w postaci kwoty:

40.668,67 zł (czterdzieści tysięcy sześćset sześćdziesiąt osiem złotych 67/100) oraz kwoty **31.539,35 EUR** (trzydzieści jeden tysięcy pięćset trzydzieści dziewięć euro 35/100) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 23.02.2023 r. do dnia zapłaty, z uwagi na nieważność umowy kredytu.

Powodowie w okresie od 11 maja 2009 roku do 2 czerwca 2012 roku dokonali spłaty na rzecz pozwanego kwoty **40.668,67 zł** (czterdzieści tysięcy sześćset sześćdziesiąt osiem złotych i 67/100).

W okresie od 3 czerwca 2012 roku do 20 lutego 2023 roku powodowie dokonali spłaty kwoty **31.539,35 EUR** (trzydzieści jeden tysięcy pięćset trzydzieści dziewięć euro i 35/100).

Wobec powyższego w/w kwoty zostały zasądzone od pozwanego na rzecz powodów łącznie.

O odsetkach Sąd orzekł na podstawie art. 481§ 1 k.c.

Zarzut zatrzymania w ocenie Sądu jest całkowicie chybiony jako zgłoszony ewentualnie pod warunkiem stwierdzenia przez Sąd nieważności umowy. Oświadczenie o skorzystaniu z prawa zatrzymania ma zaś charakter jednostronnej czynności prawnej, której charakter nie pozwala na dokonywanie jej warunkowo. Przemawia to za uznaniem, że

zgłoszony zarzut jest bezskuteczny. Warto w tym miejscu przywołać stanowisko zaprezentowane w wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 04 grudnia 2019 r. o sygn. I ACa 442/18. Sąd Apelacyjny podkreślił, iż w sprawie „frankowej” nie można stosować prawa zatrzymania, gdyż umowa kredytu w żadnym wypadku nie jest umową wzajemną. Według Sądu, umowa kredytu, będąc umową dwustronnie zobowiązującą i odpłatną, nie jest umową wzajemną (podobnie jak i umowa pożyczki). Nie spełnia ona kryteriów wyrażonych w art. 487 § 2 k.c. Cechą wyróżniającą umowy dwustronnej jest rola, jaka została jej wyznaczona we wzajemnych relacjach. Istota tych umów polega na tworzeniu podstaw do wymiany dóbr i usług. Należy wskazać, iż nie każda umowa dwustronnie zobowiązująca jest umową wzajemną. Ekwiwalentność świadczeń, charakterystyczna dla umów wzajemnych, oznacza, że strony spełniają różne świadczenia, zasadniczo o ekwiwalentnej wartości. Umowami wzajemnymi są niewątpliwie sprzedaż (gdzie zachodzi wymiana towar - pieniądź), zamiana (wymiana jednej rzeczy określonej co do tożsamości na inną tak określoną rzecz), czy też umowa o dzieło lub o roboty budowlane (wynagrodzenie stanowiące ekwiwalent wykonanej pracy i jej trwałego efektu). Umowę wzajemną charakteryzuje zamiar wymiany różnych dóbr (rzecz za rzecz, pieniądze za rzecz, pieniądze za usługi), co doprowadza do wysnucia wniosku, iż przedmiotem wzajemnych świadczeń w umowie wzajemnej nie mogą być świadczenia identyczne. Słusznie Sąd Apelacyjny podnosi, że różnorodność obu świadczeń jest esencją, istotą umowy wzajemnej, a umowa opiewająca na tożsame świadczenia nie miałaby ekonomicznego sensu. Niezależnie od powyższego podnieść należy, iż zgłoszenie zarzutu zatrzymania przez pozwanego stanowi jawne naruszenie przepisu art. art. 496 i 497 k.c. Nie ulega wątpliwości, iż celem pozwanego jest doprowadzenie do oddalenia powództwa zgłoszonego przez powoda, a tym samym przyjęcie przez sąd rozpoznający sprawę, iż umowa kredytu (kwestionowana przez powoda) jest ważna oraz nie zawiera np. postanowień niedozwolonych.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c., zasądzając od pozwanego na rzecz powodów solidarnie kwotę poniesionych przez nich kosztów procesu w łącznej wysokości 11.834,00 zł, w tym: 1.000 zł z tytułu opłaty sądowej od pozwu oraz 10.834,00 zł tytułem wynagrodzenia pełnomocnika procesowego z opłatami skarbowymi od pełnomocnictwa wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty.

SSO Renata Lech

ZARZĄDZENIE

1. Odnotować zwrot akt w kontrolce terminowości sporządzania uzasadnień;
2. Odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikom stron;

Dnia 20 listopada 2023 roku

SSO Renata Lech